

HÜYÜKTEKİ NAR AĞACI (1982)

YAŞAR KEMAL (1923 – 2015)

Genel Bakış

Kemal, 1951 yılında kaleme almış olduğu eseri uzun bir süre unutmuş ve 1966 yılında amcasının oğlu tarafından annesinin sandığında bulunmuştur. Eser bulunduğunda son beş sayfasının kaybolmuş olduğu fark edilir. Ancak Kemal, eserin son beş sayfasının tamamen aklında olduğunu söyleyerek herhangi bir değişiklik yapmadan ilk yazdığı şekliyle son beş sayfayı yeniden yazmıştır. *Hüyükteki Nar Ağacı*, 1982 yılında *Cumhuriyet* gazetesi tarafından Avni Arbaş'ın çizgileriyle tefrika edilmesinin ardından kitap halinde de yayımlanmıştır. Anlatıda işlenen temel konu, Çukurova'ya traktörlerin ve çeşitli motorlu araçların gelmesinden dolayı mevsimlik ırgatların işsiz kalması ve onların yaşadıkları zorluklardır. 1950'li yılların başlarında Çukurova tarımda makineleşmeye geçmeye başlamıştır. Bu yüzden birçok mevsimlik işçi işsiz kalmış ve sürekli olarak çalışan birçok insan da toprak sahipleri tarafından kovulmuştur. Anlatının başkarakterleri olan beş dağlı arkadaş, para kazanmak için Çukurova'ya inerler. Bütün Çukurova'yı köşe bucak dolaşmalarına rağmen sadece çok kısa süreli işler bulabilirler. Beş parasız bir şekilde memleketlerine dönmek istemeyen arkadaşlar, yaşlı bir kadından ak hüyükteki bir nar ağacının kerametlerini öğrenirler. Kutsal nar ağacının onların bütün sorunlarına çözüm olabileceğine inan arkadaşlar, nar ağacını bulmaya çalışırlar.

Özet

Memet, Hösük, Yusuf, Aşık Ali ve Memet Çocuk, aşırı kuraklık nedeniyle Çukurova'ya inip mevsimlik ırgat olarak çalışmaya karar verirler. Yusuf, onları sıtma ve aşırı sıcak konusunda uyarır. Fakat arkadaşlar hiçbir şey yapmadan açlıktan ölmektense şanslarını Çukurova'da denemeye karar verirler. İki günlük bir yolculuğun ardından Çukurova'ya varılır. Çukurova'nın her karışı traktörlerle ve çeşitli motorlu araçlarla dolmuştur. Memet arkadaşlarıyla birlikte, iş bulabileceğini düşündüğü Abla'sının yanına gelir. Fakat Abla Memet'in yüzüne bile bakmaz. Memet Abla'ya geçen sefer çalıştığı sarı öküze ne kadar iyi baktığını hatırlatır. Ancak Abla ona tamamen sırtını döner. Arkadaşlar Çukurova'daki her köyü ve tepeyi dolaşır. Sıtmaya yakalanan Yusuf sürekli kriz geçirir ve neredeyse ölmek üzeredir. En sonunda memleketlerine dönmeye karar veren arkadaşlar yolculuk sırasında ağaçlıklı bir köy görürler. Son olarak şanslarını orada da denemek isterler. Bu köyde de iş yoktur. Ancak köyde yaşayan yaşlı bir kadın onlara ak hüyükteki nar ağacının kerametlerinden bahseder ve onun her derde derman olabileceğini söyler. Kadın onlara nar ağacını nerede bulabileceklerini tarif eder ve arkadaş yola çıkarlar. Arayış sırasında arkadaşlar, ortasında devasa kavak ağacı olan bir köye rastlarlar. İş bulabilecekleri umuduyla bu köye de uğrarlar. Fakat köyün beyi onları aşağılar ve onlara hakaretler eder. Bunun üzerine arkadaşlar köyden ayrılıp yola devam ederler ama Bey'in hakaretlerinden dolayı Memet Çocuk'un gururu incinmiştir. Kısa bir arayışın ardından arkadaşlar nar ağacını, Savrun çayının yakınlarında bulurlar. Ağacın sadece kökü kalmıştır. Arkadaşlar dileklerini dileyip dualar ederler. Memet Çocuk'un aklındaysa yalnızca maruz kaldığı aşağılama ve Bey'i öldürme düşüncesi vardır. Arkadaşlar kutsal ağacın kökünün yanında uyurlar. Uyandıklarında Memet Çocuk'un gitmiş olduğunu ve Hösük'ün hançerinin kaybolduğunu görürler. Memet Çocuk'un Bey'i öldürmeye gittiğini anlarlar. Arkadaşlar memleketlerine geri dönerler. Yolculuk sırasında Memet'in aklında yalnızca, giderken arkasından ağlamış olan Abla'nın sarı öküzü vardır.

Kişiler

Memet Bir dağ köyünde yaşayan Memet, evlidir ve dört çocuğu vardır. Kuraklık nedeniyle tarlaları kuruyunca Çukurova'da mevsimlik ırgat olarak çalışmaya karar verir. Geçen sefer Çukurova'da çalıştığı Abla'nın yanına gider. Fakat Çukurovalı toprak sahipleri traktör ve çeşitli motorlu araçlar kullanmaya başlamışlardır. Bundan dolayı Abla Memet'e iş vermez ve onu görmezlikten gelir. Memet, iş bulma umuduyla arkadaşlarıyla beraber Çukurova'nın her köyünü gezer.

Memet Çocuk Keklikoğlu'nun yanında çobanlık yapan genç çocuk, ondan hakkını alamadığı gibi sürekli eziyet görür. Memet Çocuk da diğerleri gibi Çukurova'ya inerek fazladan para kazanmayı amaçlar. Emeğinin karşılığını almakta sürekli zorluk yaşamış olan karakter bu konuyu takıntı haline getirmiştir ve bir yerde çalışmadan önce ilk olarak hakkının verilip verilmeyeceğini sorar. Memet Çocuk kazanacağı parayla çangal boynuzlu bir öküz almayı hayal etmektedir. Kavaklı köyünün beyi Aşık Ali'yle dalga geçince bunu kendisine dert edinir ve beyden intikam almak ister.

Yusuf Yıllarca Çukurova'da ırgatlık yapmış olan erkek karakter son gidişinde sıtmaya yakalanmış ve hastalıktan bir türlü kurtulamamıştır. Çukurova'ya inmek isteyen arkadaşlarını oraya gitmemeleri konusunda uyarır. Fakat köydeki kuraklık ve yokluk nedeniyle Yusuf da arkadaşlarıyla birlikte Çukurova'ya inmek zorunda kalır. Çukurova'ya indiğinde hastalığı ağırlaşır ve ayakta bile duramayacak hale gelir. Çukurova'da hiç çalışmadığı gibi arkadaşlarına yük olur ve bundan dolayı utanç duyar.

Bey Kavaklı köyün beyi oldukça büyük bir arazinin sahibidir. Beş arkadaş onun köyündeki çeşmeden su içerken otomobiliyle onların yanına yanaşır. Beş arkadaş köye neden geldiklerini sorar fakat daha sonra onları terslemeye başlar. Aşık Ali'nin Dadaloğlu'nun soyundan geldiğine inanılır fakat Bey onunla dalga geçer ve onu aşağılar. Kendisinin daha soylu olduğunu iddia eder ve bundan dolayı aralarında tartışılır. Bey, beş arkadaşın köyden bir an önce atılmasını ister. Uğramış oldukları hakareten dolayı Memet Çocuk'un gururu incinir ve Memet Çocuk Bey'i öldürmek ister.

Abla Memet, Çukurova'ya en son inişinde onun için çalışmış ve sarı öküzüne çocuğu gibi bakmıştır. Abla onun çıkarmış olduğu işten çok memnun kalmış ve Memet'in gittiğini gören sarı öküz onun arkasından ağlamıştır. Kuraklık nedeniyle Çukurova'ya inen Memet onun yanında iş bulabileceğini düşünür. Lakin Abla Memet'i dilenci zanneder ve ona bir ekmek verilip gönderilmesini söyler. Sarı, Abla hakkında şöyle der: "Her sabah kalkar kalkmaz eline alır bir kova su, bir kalıp sabun, geçer motorların başına, tekerleri yur, motoru yur siler. Bir toz çamur olmasın, deli olur. Her allahın günü yur. Motora sevda bağlamış diyorlar. İşki düşmüş".

Anlatıda önemli rolleri olan diğer karakterlerin isimleri şunlardır: Aşık Ali, Hösük, Bostancı Ahmet, Molla Hacı, Otçu Hasan, Resul, Yaşlı Kadın (Cennet Hatun), Sarı, Veli Ağa, Topal Dursun, Veli, Keklikoğlu vd.

Öykü

Kuraklıktan Dolayı Çukurova'ya Gitme Kararı Alınması Memet'in karısı araziden topladığı tohumları dişleyerek incelemektedir. Tohumların neredeyse hepsi çürümüştür ve tarla tamamen kurumuştur. Memet'in karısı olduğu yere çöküp derin düşüncelere dalar. Kadın eve gelir. Memet Çukurova'ya gitmeye karar vermiştir ve on gün sonra postayla eve para göndereceğini söyler. Evde yenilecek tuz bile kalmamıştır. Bütün ekinler ve tohumlar kurumuş, stokta olan un da tükenmiştir. Memet ile eşinin dört çocuğu ve iki keçisi vardır. Memet eşine, keçilerden biri satmasını ve Çukurova'dan para gönderene kadar eline geçecek parayla idare etmesini söyler. Kadın keçileri satmak istemez çünkü ellerinde yalnızca onlar kalmıştır. Memet keçilerin satılması gerektiğini söyler ve konuyu kapatır. Ertesi gün Memet, keçilerden birini Duran Efendi'ye satar.

Dağlıların Çukurova'ya Gitme Planları Memet'le Hösük, bir adamın duldasında otururlar ve yarın Çukurova'ya nasıl gideceklerini planlarlar. Artık Çukurova'da iş olmadığına dair dedikodular dolaşmaktadır. Fakat Memet ve Hösük, orada iş bulabileceklerinden umutludurlar. Az sonra onların arasına Yusuf da katılır. Yusuf onlara Çukurova'ya gitmemeleri gerektiğini söyler. Çukurova'da çalışan insanlar, sıtmadan veya sıcaktan ölmektedirler. Kendi köylerinde açlıktan ölmenin daha iyi olacağını düşünmektedir. Çukurova'nın sineği kurt gibidir, sıcakta kavurucudur ve suyu kurtludur. Yusuf arkadaşlarını gitmemeleri konusunda uyarır. Memet ile Hösük, ölümü yokluğa tercih etmişlerdir.

Çukurova'ya Yolculuk ve Beklentiler Ertesi sabah, yorganlarını ve oraklarını almış olan ırgat arkadaşlar, Memet'i beklerler. Yusuf koşarak arkadaşlarının yanına gelir. Çukurova'dan o kadar şikayet etmesine rağmen onun da çalışmaktan başka çaresi kalmamıştır. Beraber yola çıkan grup Akpınar'da dinlenir ve su kenarından su içer. Memet Çocuk'un onlara doğru koştuğunu görürler. Memet Çocuk onların Çukurova'ya gideceğini öğrenmiş ve o da onlarla birlikte gitmeye karar vermiştir. İki gündür Akpınar'da onları beklemektedir. Keklikoğlu'nun yanında çalışan Memet Çocuk, ağır çalışma koşullarından ve çektiği eziyetten bıkmıştır. Çok çalışmasına rağmen hakkını da

alamamaktadır. Çukurova'da çalışıp kazandığı parayla birkaç baş hayvan almayı amaçlamaktadır. Yolculuk sırasında geçtikleri köylerin halkı da perişan durumdadır. İki gün sonra Çukurova'ya inmeyi başarırlar ve Savrun çayında dinlenirler. Ağaçlık bir bölgede uyurlar. Memet Çocuk Memet'in yanına yaklaşıp kulağına eğilir ve ona hakkını alıp alamayacağını sorar. Memet ona korkmamasını, onu Abla'nın yanına vereceğini söyler. Memet Çocuk geleceğe umutla bakmak istemektedir.

Memet'in Çukurova'daki Umutları Memet arkadaşlarıyla birlikte Abla'nın çalıştığı çiftlikte çalışmayı planlar. Abla onlar için Ağa'yla konuşacak ve normalde gündelik olarak ırgatlara bir lira veriliyorsa onlara bir buçuk lira verileceğini ümit eder. Memet Çocuk hakkının verilip verilmeyeceğinden endişelidir. Memet diğerlerine, Abla'nın onu ne kadar sevdiğini anlatır. Onun yanında rahat edebileceklerini söyler. Diğerleri Memet'in haklı çıkmasını diler.

Abla'nın Memet'e İş Vermemesi Arkadaşlar çiftliğe girerler ve her taraf çeşitli makineler ve traktörlerle doludur. Abla ekmek yapan çalışanlara emirler vermektedir. Memet Abla'nın yanına gelir. Ona gülümseyerek bakar fakat Abla hiçbir tepki vermez. Memet Abla'ya kendisini tanıtır. Çiftlikte en son çalıştığında sarı öküzle nasıl ilgilendiğini anlatır. Abla onu bir ekmek vererek göndermek ister. Ardından konağa girer. Böyle karşılanmayı hiç beklemeyen Memet, ne yapacağını bilemez halde dona kalır.

Sarı'nın Memet'e Çiftlikteki Değişimi Anlatması Memet'in arkadaşları ona yalnızca, moralini bozmamasını söylerler. Çiftliğin bir duvarının önüne çöküp oturduklarında sarışın bir çocuk onların yanına gelir. Sarı Memet'i tanımış ve onu gördüğüne çok sevinmiştir. Sarı, yıllardır onu görmek istediğini fakat bir türlü fırsat bulamadığını söyler. Sarı Memet'e neler olup bittiğini anlatır. Memet Sarı'ya Abla'ya ne olduğunu sorar. Abla birkaç yıldır çok değişmiş ve eski çalışanların hepsini kovmuştur. Abla, yeni alınan traktörlere ve motorlara sevdalanmıştır. Her sabah kalkıp onlarla ilgilenmektedir. Traktörlerin ve diğer motorlu araçların gelmesiyle Ağa, bütün ırgatları kovmuştur. Yıllarca onun için çalışmış olan ırgatlar ortada kalmışlardır. Irgatlardan biri olan Topal Dursun traktörlerden birinin motor başını çalmış ve Savrun suyuna atmıştır. Ağa; karakol komutanına, valiye ve Ankara'ya şikayette bulunmuştur. Bunun üzerine Topal Dursun hapse atılmıştır. Kırk yıldır Ağa için çalışan Koca Veli de işsiz kalmıştır. Ağa, hayvanlarını da satmıştır. Memet'in baktığı sarı öküz, yeni alınan biçerdöverin önünde kurban edilmiştir. Sarı onlara yemek getirir. Akşam vakitlerinde çiftlikten çıkıp bir yerde uyurlar. Sabahleyin Sarı onlara yeniden yemek getirir. Sarı onlara iş verilmesi için ustasına yalvarmış fakat verilecek bir iş yoktur. Memet ona teşekkür eder ve şanslarını başka yerlerde deneyeceklerini söyleyip oradan ayrılırlar.

Dağlıların Halil'le Konuşması ve Tarımda Makineleşme İş bulabilmek için köşe bucak bütün Çukurova'yı dolaşan arkadaşlar susamışlardır. Fakat etrafta su içebilecek hiçbir yer bulamazlar. Irgatlar ve traktörler bitkin bir halde onların yanından geçmektedirler. İleride tarlayı atla süren bir adam görürler. Onun yanına gidip su isterler. Sular getirilir. Tarlayı süren adamın adı Halil'dir. Halil, Çukurova'da hiç iş kalmadığını ve makinelerin gelmesiyle birlikte Ağa'nın bütün ırgatları kovduğunu söyler. Irgatlar için Çukurova'da yaşamak ölümden beter hale gelmiştir. Halil, Çukurova'da çalışmaktansa eğer bir parça toprağı olsaydı orada acından ölmeyi tercih edeceğini söyler. Aşık Ali yeni fırsatların çıkacağından umutludur. Halil ise oldukça karamsardır. Tarlada çalışan bir ırgatın bacağı bir süre önce, batöz tarafından kopmuş ve adam ölmüştür. Ağa, adamın eşini ve çocuğunu toprağından kovmuştur.

Dağlılar İş Arayışı ve Çeltik Tarlasında Dinlenmeleri Halil'in yanından ayrılmış olan arkadaşlar, bir saat kadar yürüdükten sonra bir dut ağacının altına gelirler. Ağacın önünde kırmızı bir traktör vardır. Arkadaşlar onu bir süre inceledikten sonra ona sırayla tükürüp lanet ederler. Arkadaşlar traktörler yüzünden iş bulamamaktadırlar. Arkadaşların yanından bir adam geçer. Hösük ona nereye gittiğini sorar fakat adam onu hiç umursamaz ve ona ters bir cevap verirler. Yusuf, yorgunluktan oturduğu yere çakılıp kalmıştır. Memet diğerlerine bir an önce iş bulmaları gerektiğini söyler. Akşam karanlığının çöktüğü vakitlerde arkadaşlar, bir çeltik tarlasına varırlar. Çeltik tarlalarının kanallarından akan suyun rengi sarıdır. Hösük kanala eğilip sarı sudan içmeye başlar. Yusuf onu suyu içmemesi gerektiği konusunda uyarır. Onun ardından diğerleri de sırayla sudan içerler. Gecenin ilerleyen saatlerinde arkadaşlar, çeltik tarlalarının yanında yorganlarını yastık yapıp uyurlar. Bir süre sonra sivrisinekler üstlerine üşüşürler ve vücutlarının her yerini ısırmağa başlarlar. Sivrisinekler tarafından ısırılan her yer, eti kopartırcasına kaşınır. Yusuf diğerlerine böyle yatamayacaklarını aksi halde sivrisineklerin onları sabaha kadar yiyeceklerini söyler. Sivrisinekler ateşten ve dumandan kaçmaktadırlar. Hemen bir ateş yakarlar ve ateşin etrafında oturup konuşurlar. Aşık Ali, bir zamanlar

sivrisinekler tarafından tamamen yenilmiş bir kızın hikayesini anlatır. Bir süre daha dinledikten sonra yola devam edilir.

Dağlıların İş Bulması ve Yusuf'un Hastalığının Ağırlaşması Akköy'e ulaşan arkadaşlar yaşlı bir adamla karşılaşır. Arkadaşlar ona, Çukurova'ya çalışmak için dağdan geldiklerini söylerler. Yaşlı Adam onlara, artık herkesin traktör kullandığını söyler. Fakat Veli'nin ekinleri yatmış olduğu için onun traktör kullanmadığını söyler. Veli'nin, eğik ekinleri biçecek ırgatlara ihtiyacı vardır. Arkadaşlar hemen işe talip olurlar. Yaşlı Adam onları bir çocukla Veli'ye gönderir. Veli onlara çalışacakları tarlayı gösterir. Yirmi dönümlük tarladaki bütün buğdaylar eğilmiştir. Yirmi dönümlük araziyi biçmek için yirmi liraya anlaşılır ve arkadaşlar ekinleri biçmeye başlarlar. İkindiye kadar hiç durmadan çalışılır. Ara verildiğinde Veli onlara bir kova dolusu çorba getirir. Yusuf'un iştahı yoktur. Bundan dolayı çorba içemez. Onun titreyerek ekinleri biçtiği fark edilir. Böylece hasta olduğu anlaşılır. Yusuf çalışırken bir anda yere yığılır. Aşık Ali onu kaldırır ve ona çalışmaması gerektiğini söyler. Hösük, hasta halde peşlerine takılmış olan Yusuf'a çok kızar.

Veli'nin Sorunları Gün boyunca çalışmalarına rağmen işi bitiremezler. Akşam vakti Veli onlar için yere çulpaz serer. Yemek olarak yağsız bulgur aşı yerler ve çorba içerler. Veli'nin karısı yeni doğum yapmıştır. Bundan dolayı evin içinde yatmaktadır. Onun haricinde Veli'nin üç çocuğu vardır. Çocukların hepsi sıtmaya yakalanmışlardır. Bir süre sonra Veli, yere bir döşek serer ve eşini dışarı çıkarır. Aşık Ali'yle Veli sohbet etmeye başlarlar. Veli'nin çalıştığı toprak kendisine ait değildir. Kazandığı para geçimini sağlamaya yetmemektedir. Çukurova'dan bir an önce gitmek ve toprağa bağlı yaşamaktan kurtulmak ister.

Dağlıların İş Arayışı Buğday tarlasını biçtikten sonra Çukurova'daki neredeyse bütün köyleri dolaşan arkadaşlar, bir türlü iş bulamazlar. Köşe bucak her yerde iş arayan arkadaşlar bir gün bir bataklığa saplanırlar ve bir traktör sayesinde kurtulurlar. Birkaç gün sonra, iş aradıkları bir köyün ağası durduk yere onların yüzüne tükürür. Arkadaşları ağayı, Hösük'ün elinden zor kurtarmışlardır. Ardından arkadaşlar, iki gün boyunca yiyecek hiçbir şey bulamazlar. Aşık Ali köylerde saz çalar ve karşılığında da köylülerden ekmek alır. Diğerlerinin peşinden gitmeye devam etmiş olan Yusuf iki hafta sonra yürüyemez hale gelmiştir. Yemek yiyemeyecek durumdadır. Yalnızca su içer. Arkadaşlardan onu bırakıp gitmelerini ister. Fakat onun söylediklerine hiçbiri kulak asmaz.

Umutların Tükendiği Zamanda Ağaçlıklı Köye Gidilmesi Yüreğir'e kadar gelmiş olan arkadaşların umutları artık tükenmiştir. Sınırlar iyice gerilmiş ve hiçbirinin dayanacak gücü kalmamıştır. Aslında arkadaşlar memleketlerine uzun süre önce geri dönmeye karar vermişlerdir fakat Memet onları her seferinde bu kararlarından vazgeçirmiştir. Yolda gördükleri her köye umutla gitmişler fakat iş bulamamışlardır. En sonunda Memet'in de umutları artık tükenmiş ve köye geri dönmeye karar vermişlerdir. Yusuf'un durumu çok kötüdür. Arkadaşlarının sırtında taşındığı için de utanç içindedir. Bir süre yürümeye çalışan Yusuf'un dizleri kırılır ve kendinden geçer. Arkadaşları onu yeniden sırtlarına alıp yola devam ederler. Çok büyük çabalar göstermiş olmalarına rağmen neredeyse hiçbir şey kazanamamış olmak gururlarını incitir. Geri döndüklerinde ailelerine ne diyeceklerini düşünürler. Yusuf'un durumu gittikçe kötüleşmektedir ve bilincini kaybetmiştir. Onun memlekete kadar dayanamayacağını düşünürler. Arkadaşlar, onun eşine ve çocuklarına ne söyleyeceklerini düşünürler. Onun memlekete kadar dayanmasını isterler. Dağda bulunan köylerine doğru ilerlemektedirler. Yolculuk sırasında Memet, ağaçlıklı bir köy görür. Aşık Ali'yi o köye gitmek için ikna etmeye çalışır. Ona göre Yusuf nasıl olsa yolda ölecektir. En azından öldüğünde onu bu köye gömebilirler. Ya da hastalığını iyileştirebilecek bir muskacı bulabileceklerini söyler. Ona göre ağaçlıklı bir köyde iş olmama olasılığı yoktur. İkili arasında uzun bir tartışma olur. Memet onları ikna edebilmek için çok dil döker. Herkes çok yorulmuş ve susamışlardır. Yusuf dahil herkes, köye gitmeye karar verir. Köye varılır. Dut ağaçlarının altındaki bir tulumbadan su çekilir ve herkes sırayla başını suyun altına sokar. Ardından kana kana su içerler. Bir süre dinlenen arkadaşlar köyü incelemeye başlarlar. Uyuklayan birkaç yaşlı, oyun oynayan çocuklar ve etrafta gezinen birkaç hayvan göze çarpan ilk şeylerdir.

Ağaçlıklı Köyde Yaşananlar ve Hüyükteki Nar Ağacı Ağaçlıklı köyün kadınları ve traktörleri harıl harıl çalışmaktadırlar. Yusuf'un durumu artık iyice kötüleşmiştir. Kendisini ölecekmiş gibi hissetmektedir. Hösük onunla ilgilenir ve ona dayanmasını söyler. Avazı çıktığı kadar bağırmağa başlamış olan Yusuf'un etrafına köylüler toplaşmaya başlar. Köylülerden biri Yusuf'un hastalığını anlar. Ona Göde Mustafa Efendi'nin sıtmalılarını iyileştirdiğini ve çeşitli ilaçlar yaptığını söyler. Köylüler sıtmaya alışkındırlar fakat dağlılar için sıtma oldukça öldürücüdür. Köylü kadınlardan biri, kininin sıtmaya geldiğini söyler ve Yusuf'a birkaç tane kinin yutturur. Köylüler dağlılara, Yusuf'u hüyükteki nar

ağacına götürmeleri gerektiğini söylerler. Hüyükteki nar ağacı Kırklar tarafından kutsanmıştır. Nar ağacının her derde deva olduğuna inanılır.

Kadın'dan Nar Ağacının Yerinin Öğrenilmesi Ardından köylülerden bazıları dağlılara yemek yemeleri için bir sofrayı hazırlarlar. Memet köylülere, köyde çalışabilecekleri bir iş olup olmadığını sorar. Kimseden ses çıkmaz. Akşam vakitlerine doğru oturdukları yer yeniden sivrisineklerle dolmaya başlar. Hösük arkadaşlarına gitmeleri gerektiğini söyler. Fakat arkadaşların artık gidecek hiçbir yerleri kalmamıştır. Bundan dolayı oturdukları yerde bir ateş yakarlar. Yarın minaresi olan köy aramaya karar verirler. Minareli köylerde mutlaka iş olacağına inanılır. Daha sonra arkadaşlar yarın sabah ilk olarak, yaşlı kadının bahsettiği nar ağacına gitmeye karar verirler. Hösük onlarla gelmeyeceğini ve köyden ayrılacağını söyler. Diğerleri onu nar ağacına gelmesi konusunda ikna ederler. Eğer köylüler haklıysa nar ağacı bütün dertlerine çözüm olabilir. Sabah uyandıklarında ilk iş olarak, onlara yemek getirmiş olan Kadın'ı bulurlar. Kadın onlara kahvaltı da hazırlamıştır. Arkadaşlar Kadın'a nar ağacını nerede bulabileceklerini sorarlar ve oraya mutlaka gitmeleri gerektiğini söylerler. Kadın uzun zamandır nar ağacına gitmemiştir. Onun insanlara küsüp ortadan kaybolduğunu duyduğunu söyler. Arkadaşlar hep bir ağızdan, böylesine kutsal bir ağacın gidemeyeceğini ve oraya mutlaka gitmeleri gerektiğini söylerler. Kadın onlara nar ağacının yerini tarif eder. Söz konusu edilen ağaç, Anavarza Kalesi'nin ardındadır. Arkadaşlar nar ağacını bulmak için yola çıkarlar.

Dağlıların Kavaklı Köyün Ağası Tarafından Aşağılanması Yolculuk sırasında bir köy görürler. Köyün ortasında devasa bir kavak ağacı bulunmaktadır. Arkadaşlar şanslarını orada da denemek isterler. Nar ağacının kerametlerini şimdiden gösterdiğine inanılır. Salla köye geçerler. Kavak ağacının altındaki tulumbadan su ihtiyaçlarını giderirler ve köylülerin tarlalardan dönmelerini beklerler. Akşama doğru köylülerin hepsi köylerine geri dönmüşlerdir. Tulumbadan önünde bir otomobil durur. Otomobilden şapkalı bir adam iner ve arkadaşlarla konuşmaya başlar. Bey onlara ırgatlık yapıp yapmadıklarını sorar. Ardından ne kadar ne iş yapabileceklerini sorar. Arkadaşların verdiği cevaplar Bey'in hoşuna gitmeyince Bey onlarla dalga geçmeye başlar. Aşık Ali'nin Dadaloğlu'nun soyundan geldiğine inanılır. Bey onun soyuyla dalga geçer ve kendisinin daha soylu olduğunu iddia eder. Bey, soylu fakiri küçümser ve onlara derhal köyü terk etmelerini söyler. Köylüler onları derhal köyü terk etmeleri hususunda uyarır. Bey oldukça kindar bir karakterdir ve geri dönüp onları dövdürebileceğini söylerler. Bunun üzerine arkadaşlar eşyalarını toparlayıp köyden ayrılırlar. Dağlılar bir tarlanın içinde uyurlar. Fakat Memet Çocuk Bey'in aşağılamalarına oldukça içerlemiş ve öfkelenmiştir. Bütün köyü ateşe verebilecek kadar sinirlenmiştir.

Bostancı Ahmet'le Tanışma ve Gelecek Umutları Düldül Dağı tarafına doğru ilerleyen grup, Anavarza kayalıklarına ulaşır. Kadın'ın tarif ettiği yöne doğru yürürler. Arkadaşların karınları acıkmıştır ve bundan dolayı dinlenmek isterler. Karşılıklarına çıkan bir söğüt ağacının altında çardak olduğunu görürler. Fakat çardağın altında uyuyan bir adam vardır. Çardakta yatan Ahmet'ten oturmak için izin isterler. Ahmet onları gördüğüne çok sevinir ve onları oturmasına müsaade eder. Arkadaşlar heybelerindeki yiyecekleri çıkarıp yemeye başlarlar. Yusuf bir süredir iyidir. Ahmet onların oturması için yere bir sedir serer. Bir ateş yakar. Karınlarının aç olduğunu düşünerek arkadaşlara yemek getirir. Dağlılar Ahmet'e dertlerini anlatırlar ve nereye gittiklerini söylerler. Ahmet, dağlıların bahsettiği kutsal nar ağacını hiç duymamıştır. Uzun zamandır insan görmemiş olan Ahmet, onları gördüğüne çok sevinir. Onları rahat ettirmek ve bir süre daha kalmalarını sağlamak için elinden geleni yapar. Arkadaşlar da durumu anlamışlardır fakat bir an önce nar ağacını bulmaları gerekmektedir. Patlıcan toplayan Ahmet'e yardım eden Memet Çocuk ona, ağaçtan Bey'i öldürmesini ve bütün köyü yakmasını dileyeceğini söyler. Memet Çocuk, Ahmet'in sinirlendiğini görünce şaka yaptığını söyler. Ahmet onlar için ağacın yerini öğreneceğini söyler. Dağlılar Memet Çocuk'taki değişikliği fark etmişlerdir. Hösük, kavaklı köyden sonra Memet Çocuk'un tavırlarının değiştiğini ve onun kötü bir şey yapmasından korktuğunu söyler. Yusuf, nar ağacının nerede ve nasıl olduğunu düşünmektedir. Kurmuş olduğu hayallerle adeta trans haline geçmiştir. Nar ağacının Hz. Ali tarafından Mekke'den nasıl getirildiğini ve onun nasıl şifa dağıttığını görür gibi olur. Yusuf arkadaşlarına nar ağacını bir an evvel bulmaları gerektiğini söyler. Ahmet'e nar ağacını nasıl bulabileceklerini sorarlar. Ahmet onlara, yarın Otçu Hasan'ın geleceğini ve onun bölgedeki bütün bitkileri bildiğini söyler. Aynı zamanda o, bölgenin bütün arazisini de bilmektedir. Arkadaşlar bu habere çok sevinirler. Bir iş bulmak en büyük dilekleridir. Ahmet onlara iş vermeyi çok istemektedir fakat arazi kendisine ait değildir.

Hüyükteki Nar Ağacının Aranması Konuklarından ayrılmak istemeyen Ahmet, onları daha fazla tutabilmek için elinden geleni yapar. Otçu Hasan'ın gelmesini hiç istemez ve bundan dolayı onun gelebileceği taraflara hiç bakmaz. Yusuf, son üç günde üç kez sıtma krizi geçirmiştir. Ahmet onlarla

zaman geçirmekten çok memnundur. Çalıştığı yerde onlar için iş bulmayı çok istemiştir. Otçu Hasan birkaç gün sonra çıkagelir. Dağlılar ona dertlerini anlatırlar ve nar ağacının nerede olduğunu sorarlar. Otçu Hasan onlara, Çukurova'da böyle bir ağaç olmadığını söyler. Zaten Çukurova'da pek ağaç da kalmamıştır. Bölgenin bütün toprağı sürülmüştür. Dağlılar ona inanmazlar ve eşyalarını toplayıp nar ağacını aramaya çıkarlar. Yolculuk sırasında arkadaşlar, karşılaştıkları birkaç kişiye hüyükün yerini sorarlar. Konuştukları kişiler öyle bir hüyük görmediklerini söylerler. Savrun çayına gelip dinlenirler. Harman savuran bir adama nar ağacının yerini sormaya niyetlenirler. Harman savuran adamın adı Resul'dür ve Resul onlara iş verebileceğini söyler. Yabaları alan arkadaşlar hemen işbaşı yaparlar. Memet Çocuk harman savurmayı bilmediği için arabanın gölgesinde oturur.

Nar Ağacının Bulunması ve Memet Çocuğun Ağayı Öldürmeye Gitmesi Akşama doğru işi bitirirler. Dağlılar Resul'e, bir an önce ağacı bulmaları gerektiğini söyleyip oradan ayrılmak isterler. Resul, Molla Hacı'nın onlara yardım edebileceğini ve nar ağacının yakınlarda olduğunu söyler. Arkadaşlar yemeğe otururlar ve Molla Hacı'yı beklerler. Kısa süreli bir bekleyişin ardından Molla Hacı onların yanına gelir. Molla Hacı onlara nar ağacının yerini gösterir ve onun kerametlerinden bahseder. Zamanında köylüler nar ağacının çok iyiliğini görmüş ve altında bir gece uyuyan kişinin her dileği kabul olmuştur. Fakat nar ağacı birkaç yıl önce kurumuştur. Hava kararmıştır. Resul onlara bu gece burada kalıp yarın oraya gidebileceklerini söyler. Yarın onlara yeni bir iş de verecektir. Sabah erken saatlerde kalkan dağlılar işlerini bitirdikten sonra paralarını alıp hüyüğe çıkarlar. Nar ağacının yalnızca kökü durmaktadır. Onun kutsallığına inanan arkadaşlar onun yanında uyuyacaklardır. Memet Çocuk derin düşüncelere dalmıştır. Diğerleri ağacın kerametleriyle ilgili konuşurlarken o hiçbir şey söylemez. Arkadaşlar ağacın altında uyurlar. Uyandıklarında Memet Çocuk'un gitmiş olduğunu fark ederler. Hösük'ün hançeri de kaybolmuştur. Memet Çocuk'un hançeri alıp kavaklı köydeki Bey'i öldürmeye gittiğini anlarlar. Onun için üzümler ve başına kötü bir şey gelmemesini dilerler. Arkadaşlar hüyükten ayrılırlar. Bir süre daha Çukurova'nın düzlüğünde ve dağlarında dolaşan arkadaşlar en sonunda memleketlerine dönerler. Memet, sarı öküzü hatırlar. Ondan ayrılırken sarı öküzün nasıl ağladığını düşünür.

Temalar

Arayış Dağlık bir bölgede yaşayan Memet, Hösük, Aşık Ali, Yusuf ve Memet Çocuk kuraklıktan dolayı Çukurova'nın düzlüğüne inerek çalışıp para kazanmak istemektedirler. Fakat yıllar içinde Çukurova'daki toprak sahipleri tarımda makineleşmeye geçmiş ve bu yüzden birçok insan işsiz kaldığı gibi mevsimlik ırgatlar için de iş bulmak imkansız hale gelmiştir. Çukurova'da gitmedikleri köy kalmamasına rağmen dağlılar çalışabilecekleri düzenli herhangi bir iş bulamazlar. Ağaçlıklı köydeki bir kadın onlara ak hüyükteki nar ağacına gidip, iş bulmaları için dilek tutmalarını önerir. Dağlılar bütün umutlarını nar ağacına bağlarlar ve onun bütün sorunlarına çözüm olabileceğini düşünerek onu aramaya başlarlar. Uzun bir arayışın ardından Kadın'ın bahsetmiş olduğu nar ağacı bulunur. Fakat ağaçtan geriye yalnızca kökü kalmıştır. Dağlılar onun önünde dua edip uyurlar. Böylece dileklerinin gerçekleşeceğini düşünürler. Ancak dağlılar, çalışabilecekleri bir iş bulmak için bir süre daha Çukurova'nın düzlüğünü ve dağlarını dolaştıktan memleketlerine geri dönerler.

Açgözlülük Tarımda makineleşmeye geçilmesiyle birlikte, Çukurova'daki neredeyse bütün toprak sahipleri, geçmişte insanların yapmış oldukları işleri makinelere yaptırmaya başlamışlardır. Bu sayede ağalar, ciddi kar elde etmeye başlamış ve artık gerek duymadıkları çiftçilerin çoğunu topraklarından kovmuşlardır. Makineleşmeye rağmen ırgatlar ve çiftçiler çok ağır şartlar altında çalıştırılmaya devam edilir. Anlatıdaki bir işçinin batözden ayağı kopup ölmüştür ve bundan dolayı ölen işçinin ailesi ağa tarafından kovulmuştur. En çok kar getiren işlerden biri olan çeltikçilik yüzünden sıtma hastalığı bölgenin her yerine yayılmış ve hastalık nedeniyle insanlar hayatlarını kaybetmeye başlamışlardır. Anlatıda rol oynayan Yusuf adlı karakter bunun en çarpıcı örneğidir. Ağalar zenginleşmeye başladıkça çok daha acımasızlaşmaya ve insanlıktan uzaklaşmaya başlamışlardır. Çukurova'daki ağır çalışma şartlarından yılmış olan emekçi halk, toprağa bağımlı olmaktan kurtulmayı ümit etmektedir.

Gelenek Anlatıda yer alan kurgusal toplum, dönemin Çukurova'sında yaşayan halkın toplumsal yapısını, sınıflarını ve yaşam şartlarını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Toprağa bağımlı olarak yaşayan emekçi halk dış dünyada olup bitenler hakkında sağlıklı bilgiler edinmemektedir. Bu durum onların haklarından haberdar olmamalarına sebep olur. Bundan dolayı anlatıda yer alan kurgusal toplum oldukça kapalıdır. Karakterler geleneklerine, göreneklerine ve inançlarına oldukça bağlılardır. Ağaçlıklı köye giden dağlılar köylü bir kadından, ak hüyükteki nar ağacını öğrenirler ve bu ağacın her derde deva olduğuna inanılır. Nar ağacı Kırklar tarafından dikilmiş ve kutsanmıştır. Söz konusu edilen

ağaç, Hz. Ali'nin atının ayak izinin olduğuna inanılan Düldül Dağı'na oldukça yakındır. İş bulabilmek ve Yusuf'u iyileştirmek için nar ağacı aranır. Dağlılar, ağaç sayesinde bütün dertlerinden kurtulabileceklerine inanırlar.

Arkadaşlık Beş arkadaş, Çukurova'ya indiklerinde birbirlerine destek olarak bölgenin sıcak iklimine ve zorlu coğrafyasına karşı ayakta durmayı ve direnmeyi başarırlar. Fitneci ağalara ve yerlilere karşı da birbirlerini desteklerler. Yusuf, Çukurova'nın sıtması, sıcağı ve artık orada iş olmadığı konusunda arkadaşlarını uyarmıştır. Fakat kuralık ve yokluktan dolayı o da Çukurova'ya inmek zorunda kalmıştır. Çukurova'ya indiğinde hastalığı ağırlaşan ve yürüyemez hale gelen Yusuf'u Aşık Ali günlerce sırtında taşır. Aşk Ali, günlerce yiyecek yemek bulunamaması üzerine köylerde saz çalıp karşılığında ekmek alır ve arkadaşlarının karınlarını doyurmalarını sağlar. Memet, Abla'nın yanında iş bulabilmek umuduyla onun çiftliğine arkadaşlarını da getirmiş fakat Abla onun yüzüne bile bakmamıştır. Memet Çocuk ise, Aşık Ali'nin soyu kavaklı köyün beyi tarafından aşağılandığında bunu kendisine dert edinir ve Bey'den intikam almak ister. Dağlılar birbirlerine destek olarak uzun süre dayanmayı ve mücadele etmeyi başarırlar. Birbirlerine umut verirler.

İntikam Ortasında devasa bir kavak ağacı olan köye iş bulmak umuduyla gelen dağlılar, tulumbanın yanında köylülerin tarladan dönmelerini beklerler. Akşam vakitlerine doğru tulumbanın önünde bir otomobil durur. Otomobilden inen şapkalı adam dağlılara ırgat olup olmadıklarını sorar. Onlara ne iş yapabileceklerini ve iş karşılığında ne isteyeceklerini sorar. Dağlılar, Bey'in iş vereceğinden umutlanarak her işi yapabileceklerini ve verilen ücrete razı olacaklarını söylerler. Onların vermiş oldukları cevaplar Bey'in hoşuna gitmez ve onları aşağılar. Aşık Ali ve Bey arasında birbirlerinin soylarıyla ilgili bir tartışma geçer. Bey Aşık Ali'yi aşağılar ve onunla dalga geçer. Memet Çocuk Bey'in söylediği sözlere çok içerlenir ve gururu incinir. O günden sonra tek istediği şey Bey'den intikam almak olur. Dağlılar nar ağacının altında uyurlarken Memet Çocuk Hösük'ün hançerini çalar ve Bey'i öldürmeye gider.

Kişi İncelemesi

Memet (Uyumlu – Mantıklı)

Karakter Bir dağ köyünde yaşayan Memet, evlidir ve dört çocuğu vardır. Kuraklık nedeniyle tarlaları kuruyunca Çukurova'da mevsimlik ırgat olarak çalışmaya karar verir. Geçen sefer Çukurova'da çalıştığı Abla'nın yanına gider. Fakat Çukurovalı toprak sahipleri traktör ve çeşitli motorlu araçlar kullanmaya başlamışlardır. Bundan dolayı Abla Memet'e iş vermez ve onu görmezlikten gelir. Memet, iş bulma umuduyla arkadaşlarıyla beraber Çukurova'nın her köyünü gezer. Kişilik özellikleri bakımından Memet; duyarlı, tokgözlü, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, hayalperest, uzlaşmacı, dostane, yardımsever, sorumlu, kararlı, umutlu, iyimser, azimli ve endişeli bir karakterdir.

Etkinlikler Eşi ve dört çocuğuyla birlikte yaşayan Memet'in, kuraklık nedeniyle bütün arazisi ve ekinleri kurumuştur. Maddi olarak ciddi sıkıntıya düşen Memet, Çukurova'da mevsimlik işçi olarak çalışmaya karar verir ve Hösük'le bu konu üzerine plan yapar. Yusuf, onları Çukurova'ya gitmemeleri konusunda uyarır. Çukurova oldukça sıcaktır, sivrisinekler yüzünden sıtma hastalığına yakalanmak kaçınılmazdır ve Çukurova'da artık iş olmadığına dair söylentiler dolaşmaktadır. Çukurova'ya gitmekten başka çare bulamayan Memet, yarın sabah Hösük'le birlikte yola çıkmaya karar verir. İki geçisinden birini satarak elde ettiği parayı eşine verir ve yola çıkar. Memet, Hösük ve Aşık Ali'ye Yusuf da dahil olur. Akpınar'a ulaştıklarında Memet Çocuk da onların arasına katılır ve iki gün süren bir yolculuğun ardından Çukurova'ya ulaşırlar. Çukurova'ya son gelişinde Abla'nın yanında çalışmış olan Memet, yeniden onun çiftliğinde iş bulabileceğinden umutludur. Arkadaşlarıyla birlikte çiftliğe gidip Abla'yla görüşür. Fakat Abla onu tanımamazlıktan gelir. Memet, sarı öküze nasıl baktığını ve Abla'nın bundan nasıl memnun kaldığını hatırlatır. Abla ona bir ekmek verilip gönderilmesini ister. Çiftliğin duvarlarından birinin önüne oturan Memet'in yanına Sarı gelir. Sarı Memet'e, traktörlerin gelmesiyle birlikte Çukurova'da çalışan birçok insanın işsiz kaldığını anlatır ve artık burada iş bulmanın imkansız olduğunu söyler. Memet, şanslarını başka bir yerde deneyeceklerini söyleyerek oradan ayrılır. Çevresinde gördüğü ve konuştuğu insanlardan Çukurova'da iş bulmanın hiç kolay olmayacağını anlar. Akköy'de yaşlı bir adamla karşılaşan Memet ve arkadaşları, onun aracılığıyla kısa süreli bir iş bulurlar. Veli'nin ilgilendiği tarladaki eğik buğdayları biçeceklerdir. Arkadaşlar iki günde eğik buğdayları biçerler ve iş aramaya devam ederler. Uzun süre aç ve susuz bir halde Çukurova'nın her karışını dolaşırlar. Sivrisineklerle ve zehirli sularla mücadele ederler. Umutları tamamen tükendiğinde memlekete geri dönmeye karar verirler. Fakat yolculuk sırasında önlerine ağaçlıklı bir köy çıkar. Memet arkadaşlarına

bu köyde mutlaka iş bulabileceklerini söyler. Ona göre ağaçları olan bir köyde iş olmaması mümkün değildir. Diğerleri kısa bir süre onun ısrarına karşı çıkarlar fakat başka çareleri olmadığı için oraya da bakmayı kabul ederler. Ağaçlı köye gidilir. Yusuf'un hastalığı ağırlaşır ve onu tulumbanın yanına yatırır. Memet köylülere iş olup olmadığını sorar. Onun bu sorusuna kimse cevap vermez. Yaşlı bir kadın dağlılara hüyükteki nar ağacına gitmelerini önerir. İnanışa göre nar ağacı kutsaldır ve insanlara diledikleri her şeyi vermektedir. Memet ve arkadaşları ağacın yerini öğrendikten sonra yola çıkarlar. Yolculuk sırasında Memet, ortasında devasa büyüklükte kavak ağacı olan bir köy görür. Arkadaşlarına oraya da gitmeyi önerir. Kaybedecek bir şeyleri olmayan arkadaşlar kavaklı köye gelirler. Fakat burada da iş bulamazlar ve üstüne köyün ağası tarafından aşağılanırlar. Ardından nar ağacını bulmak için yeniden yola çıkılır. Yolculuk sırasında Bostancı Ahmet'e rastlar ve onun misafirperverliğinden, sıcakkanlılığından hoşlandıkları için birkaç gün onun yanında kalırlar. Bostancı Ahmet, nar ağacını arayan arkadaşları Otçu Hasan'la görüşür. Otçu Hasan bölgedeki her bitkinin yerini bilmektedir. Dağlılar ona nar ağacının nerede olduğunu sorarlar. Otçu Hasan onlara Çukurova'da böyle bir ağaç olmadığını söyler. Dağlılar ona inanmazlar ve kızarlar. Ardından eşyalarını toplayıp yola çıkarlar. Savrun çayına gelen arkadaşlar harman savuran bir adam görürler. Adama nar ağacının nerede olduğunu sorarlar. Adam (Resul), Molla Hacı'nın nar ağacının yerini bildiğini söyler. Molla Hacı gelene kadar dağlılar Resul için çalışırlar. Akşam vakitlerinde Molla Hacı gelir ve onlara ağacın yerini gösterir. Ertesi sabah dağlılar, işlerini bitirdiklerinde nar ağacına giderler. Ağaçtan geri yalnızca kökü kalmıştır. Dağlılar onun önünde dileklerini dileyip dua ederler. Ardından da uyurlar. Bir süre daha Çukurova'nın düzlüğünü ve tepelerini dolaşan arkadaşlar, ümitlerini tamamen yetirdiklerinde memleketlerine dönerler. Memet'in aklında arkasından ağlayan Abla'nın sarı öküzü vardır.

Etkileşim Anlatının başkarakterlerinden biri olan Memet'in en etkin olduğu bölümler, eserin başları ve sonlarıdır. Anlatı içinde arkadaşlarına umut verir ve iş bulmak için onları motive eder. Verilmek istenen iletilerin en önemli taşıyıcısıdır. Anlatıda yer alan her karakterle iletişim ve etkileşim halindedir.

ÖRNEK ANILAR

Sorumlu Ailesinden uzak bir yerde çalışmak zorunda kalan Memet, yokluğu sırasında onların geçimlerini sağlayabilmeleri için bir çözüm yolu düşünür ve fedakarlıklar yapar: "Avrat,» dedi, "ala keçiyi satarız. Bir külek buğday alırız. Gerisine de tuz alırız".

Çaresiz Maddi sıkıntılar nedeniyle eşinin çok sevdiği keçiyi satmak zorunda kalır: "Evden ölü çıkmış gibiydi. Kadın hüngür hüngür ala keçi için ağlıyordu. Memet de eve geleliyordu. Kadının yüzüne bakamıyordu. Onun için boyuna dışarlarda geziyordu".

Ümitli Çukurova'da artık iş olmadığına yönelik söylentiler dolaşmaktadır. Fakat o iş bulabileceğine tamamen emindir: "Yalan," dedi sertçe. "Yalan. Adam bulamazlar, adam diye ölürlükler Çukurovada. Yalan. Yalan... Yeter ki sen var Çukurovaya. Şimdi Çukurovada adam diye it gibi yalvarıyorlar".

İyimser Çukurova'ya en son inişinde Abla'nın yanında çalışmıştır ve onun iş vereceğinden gayet emindir: "İlle Ablam," dedi. "Rahat eder, para kazanırız sayesinde Ablamın".

Karamsar "Kadın Memede bir ekmek uzattı. Ekmek Memedin elinde kalakaldı. Başından kaynar sular dökülmüşe döndü. Bütün kanı kurudu. Yüzü kapkara kesildi".

Memet Çocuk (Uyumlu – Duygusal)

Karakter Keklikoğlu'nun yanında çobanlık yapan genç çocuk, ondan hakkını alamadığı gibi sürekli eziyet görür. Memet Çocuk da diğerleri gibi Çukurova'ya inerek fazladan para kazanmayı amaçlar. Emeğinin karşılığını almakta sürekli zorluk yaşamış olan karakter bu konuyu takıntı haline getirmiştir ve bir yerde çalışmadan önce ilk olarak hakkının verilir verilmeyeceğini sorar. Memet Çocuk kazanacağı parayla çangal boynuzlu bir öküz almayı hayal etmektedir. Kavaklı köyünün beyi Aşık Ali'yle dalga geçince bunu kendisine dert edinir ve beyden intikam almak ister. Kişilik özellikleri bakımından Memet Çocuk; tokgözlü, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, gelenekçi, özentili, dostane, yardımsever, güvensiz, takıntılı, sinirli/sakin, mutlu/mutsuz, tatminsiz, cesur ve sitemkar bir karakterdir.

Etkinlikler Akpınar'da dört arkadaşıyla buluşan Memet Çocuk, Keklikoğlu için çobanlık yapmaktadır fakat emeğinin karşılığını düzgün bir şekilde alamamıştır. Ayrıca Keklikoğlu'ndan eziyet de gören Memet Çocuk, dört arkadaşıyla birlikte Çukurova'ya inmeye karar vermiştir. Memet Çocuk Çukurova'da kazanacağı parayla çangal boynuzlu bir öküz almayı hayal etmektedir. İki günlük bir yolculuğun ardından Çukurova'ya varılır. Memet Çocuk Memet'e, çalışması durumunda emeğinin karşılığını alıp alamayacağını sorar. Memet ona korkmamasını ve Abla'nın yanında çalışacaklarını söyler. Abla'nın yanında çalışan ırgatlar günlük bir lira alırlarken onlara bir buçuk lira verileceğini umut eder. Memet Çocuk dört arkadaşa yolculukları boyunca eşlik eder. Abla'nın çiftliğinde iş bulamazlar ve başka bir yerde şanslarını denemeye karar verirler. Traktörler onların işini elinden almış oldukları için, bir dut ağacının altında gördükleri traktöre tükürürler. Veli'nin beççiliğini yaptığı tarlada iş bulurlar ve Memet Çocuk Veli'ye ilk olarak hakkını alıp alamayacağını sorar. Diğerleri onu sustururlar ve işe koyulurlar. İş, iki gün içinde biter ve başka bir iş bulabilmek için Çukurova kazan onlar kepeçe dolaşırlar. Hiçbir yerde iş bulamayınca son umut olarak ağaçlı köyde yaşayan kadının bahsettiği nar ağacında dilek dilemeye karar verirler. Hüyükteki nar ağacına doğru giderken ortasında devasa bir kavak olan köyde de şanslarını denerler. Çeşmeden su içtikleri sırada yanlarında bir otomobil durur. Otomobilin içinden şapkalı bir adam çıkar ve onlara ne aradıklarını sorar. Bey, Aşık Ali'nin aşık olduğunu anlar ve onunla konuşur. Memet Çocuk Aşık Ali'nin soyunun Dadaloğlu'na dayandığını söyler. Bey, Aşık Ali ve diğerleriyle dalga geçer. Bey'in söylediği şeyler Memet Çocuk'un gururuna dokunur. Beş arkadaş köyden kovulurlar. O andan sonra Memet Çocuk'un tek düşündüğü şey Bey'den intikam almak olur. Bostancı Ahmet'e patlıcan toplarken yardım eden Memet Çocuk, nar ağacından Bey'i öldürmesini ve köyü yakmasını dileyeceğini söyler. Ahmet'in kızdığını anlayınca şaka yaptığını söyler. Savrun çayına gelen dağlılar Resul'ün harmanlarını savururlar. Memet Çocuk çok düşüncelidir ve harman savurmaya bilmediği için arabanın gölgesinde oturur. En sonunda beş arkadaş nar ağacını bulurlar. Herkes nar ağacının köküne umutla bakarken Memet Çocuk ağacın kendisine bile bir hayrı olmadığını söyler. Söylediği şeylerden dolayı diğerleri ona çok kızarlar fakat Memet Çocuk onların söylediklerini umursamaz. Bir daha hiçbir şey söylemez. Dağlılar uyuduklarında Memet Çocuk Hösük'ün hançerini çalar ve Bey'i öldürmeye gider.

Etkileşim Anlatının içinde yer alan entrik olayın en baskın karakteri Memet Çocuk'tur. Memet Çocuk, kendisine ve arkadaşlarına edilmiş olan hakareti sindiremez ve eyleme geçer. Diğerleri kaderci bir tavırla hareket ederlerken Memet Çocuk, olumsuz bir şekilde de olsa kendi kaderini tayin etmek ister.

ÖRNEK ANILAR

Kararlı Keklikoğlu'ndan sürekli olarak eziyet görmüş ve emeğinin karşılığını alamamış olan Memet Çocuk, dört arkadaşıyla birlikte Çukurova'ya gitmeye karar vermiştir: "Gidiyorum, dedi. "Çukurovaya. Duydum sizin gideceğinizi, iki günden beri sizi burada bekliyordum. Gidiyorum gayrı, bulsun benim gibi bir çoban Ağa, bundan sonra. Başımı aldım gidiyorum gayrı".

Umutlu Çukurova'da iş bulup para kazanabileceğinden emin olan Memet Çocuk, gelecekle ilgili hayaller kurar: "Bir çift öküz alırım dedi. «Koca boynuzlu...»".

Endişeli Emeğinin karşılığını almakta sürekli olarak sorunlar yaşamış olan Memet Çocuk, şüpheli ve endişelidir: "Çukurovada hakkımı verirler mi?" Aşık Ali: «Çukurova da Keklikoğlunun," dedi. Hösük: «Hele hele," dedi. Memet çocuk: "Hakkımı..." dedi. Öteki Memet: «Korkma," dedi".

Cesur "Başlarına belki de bu yaşa geldiler geleli hiç böyle onur kırıcı bir iş gelmemiştir. Bıraksalar tek başına şu karşıkı Anavarza kayalıklarına gider, orada doya doya ağladıktan sonra kendini insan yutan çingiraklı yılanların ağızına atardı. Sabaha kadar, o otomobilli adam, o kavaklı köy üstüne neler kurmamıştı... Elinden gelse alır eline bir top yalım, köyün bu ucundan girer, öbür ucundan çıkardı".

Bey (Vicdansız – Uyumsuz)

Karakter Kavaklı köyün beyi oldukça büyük bir arazinin sahibidir. Beş arkadaş onun köyündeki çeşmeden su içerken otomobiliyle onların yanına yaklaşır. Beş arkadaş köye neden geldiklerini sorar fakat daha sonra onları terslemeye başlar. Aşık Ali'nin Dadaloğlu'nun soyundan geldiğine inanılır fakat Bey onunla dalga geçer ve onu aşağılar. Kendisinin daha soylu olduğunu iddia eder ve bundan dolayı

aralarında tartışır. Bey, beş arkadaşın köyden bir an önce atılmasını ister. Uğramış oldukları hakareten dolayı Memet Çocuk'un gururu incir ve Memet Çocuk Bey'i öldürmek ister.

Etkinlikler Tulumbanın önünde bir otomobil durur. Otomobilden şapkalı bir adam iner ve arkadaşlarla konuşmaya başlar. Bey onlara ırgatlık yapıp yapmadıklarını sorar. Ardından ne kadara ne iş yapabileceklerini sorar. Arkadaşların verdiği cevaplar Bey'in hoşuna gitmeyince Bey onlarla dalga geçmeye başlar. Aşık Ali'nin Dadaloğlu'nun soyundan geldiğine inanılır. Bey onun soyuyla dalga geçer ve kendisinin daha soylu olduğunu iddia eder. Bey, soylu fakiri küçümser ve onlara derhal köyü terk etmelerini söyler. Köylüler onları derhal köyü terk etmeleri hususunda uyarır. Bey oldukça kindar bir karakterdir ve geri dönüp onları dövürebileceğini söylerler. Bunun üzerine arkadaşlar eşyalarını toparlayıp köyden ayrılırlar. Dağlılar bir tarlanın içinde uyurlar. Fakat Memet Çocuk Bey'in aşağılamalarına oldukça içerlemiş ve öfkelenmiştir. Bütün köyü ateşe verebilecek kadar sinirlenmiştir. Memet Çocuk, nar ağacına varıldığında Hösük'ün hançerini çalar ve Bey'i öldürmeye gider.

Etkileşim Anlatının küçük bir bölümünde yer alan Bey, eserin en kötücül karakteridir.

ÖRNEK ANILAR

Kibirli Köyün çeşmesinde karşılaştığı beş arkadaşı aşağılar: "Bana böyle ırgatların hiç bir gereği yok. Ne verirlerse çalışırlarmış! Doğru. Ulan bakın hele sizde çalışacak can kalmamış, her biriniz açlıktan uyuz ite dönmüşsünüz".

Kaba "Siz kim oluyorsunuz ulan, dilenciler, dedi. "Siz kim...".

Alaycı Beş arkadaşla dalga geçer: "Çiftliğe de hiç bir dağlıyı almayacaksınız. Ulan yaşasın şu traktör, şu biçerdöver! Ulan ağız kokusunu çekmiyoruz artık bu soylu Beyefendilerin! Ulan, vay soylularım vay! Dadalın kodalın soyundanlarmış...".

Acımasız "Aman," dediler, "canınızı elinden zor kurtardınız, bir iyi yanına geldi Beyin, yoksa elindeki kırbaçla sizi paramparça ederdi. Çok kızdırdınız beyi. İnsan Beye karşı konuşur mu böyle? Aman ha, amanı biliniz mi, durmayıp gidin, hemen toz... O az sonra geriye döner, sizi burada bulamazsa bile beş adamıyla ardınıza düşer, sizi sabaha kadar kırbaçlar".